HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ושלמים שם שם ממעשר [א] [ומינה] מה שלמים אין גופן מעשר אף תודה נמי אין גופה מעשר והני חיטי הלקוחות במעות מעשר שני נמי אין גופן מעשר אימא טעמא דידי תודה מהיכא קא ילפינא לה משלמים [ב] ושלמים שם שם ממעשר מה שלמים אין מין מעשר אף תודה אין מין מעשר [א] לאפוקי חיטין הלקוחות במעות מעשר שני דמין מעשר נינהו אמר ר' אמי [א] המתפיס מעות מעשר שני לשלמים [ב] לא קנו שלמים מאי טעמא דלא אלימא קדושת השלמים למיחל אקדושת מעשר שני מיתיבי [ג] הלוקח חיה לזבחי שלמים ובהמה לבשר תאוה לא יצא העור לחולין לאו למימרא דקני שלמים הא איתמר עלה אמר רב לא קני שלמים ומאי לא יצא העור לחולין הכי קאמר אינו בתורת לצאת העור לחולין מ"ט אמר רבה [ב] נעשה כלוקח שור לחרישה איתמר המתפיס מעות מעשר שני לשלמים ר' יוחנן אמר קני ר"א אומר לא קני ואליבא דר' יהודה דאמר מעשר ממון הדיוט הוא דכולי עלמא לא פליגי דקני כי פליגי אליבא דר' מאיר דאמר [ד] [ג] מעשר ממון גבוה הוא מאן דאמר לא קני כר' מאיר ומאן דאמר קני כיון דמעשר [ה] קרי ליה שלמים כי מיתפסת ליה נמי תפיס מיתיבי המתפיס מעות מעשר שני לשלמים כשהוא פודן מוסיף עליהם שני חומשין אחד לקדש ואחד למעשר מי סברת דברי הכל היא הא מני רבי יהודה היא: **מתני'** מנין לאומר הרי עלי תודה שלא יביא אלא מן החולין תלמוד לומר [1] וזבחת פסח לה' אלהיך צאן ובקר והלא פסח אין בא אלא מן הכבשים ומן העזים אם כן מה תלמוד לומר צאן ובקר להקיש כל הבא מן הצאן ומן הבקר לפסח מה פסח דבר שבחובה ואין בא אלא מן החולין אף [ו] כל [ד] דבר שבחובה אין בא אלא מן החולין לפיכך האומר הרי עלי תודה הרי עלי שלמים הואיל ובאין חובה לא יביאו אלא מן החולין [ד] [ה] ונסכים בכל [ז] מקום לא יביאו אלא מן החולין: **גמ'** ופסח גופיה מנא לן [ח] דתניא ר' אליעזר אומר נאמר פסח במצרים ונאמר פסח לדורות מה פסח האמור במצרים לא בא אלא מן החולין אף פסח האמור לדורות לא בא אלא מן החולין אמר לו רבי עקיבא [ט] וכי דנין אפשר משאי אפשר א"ל אע"פ שאי אפשר ראיה גדולה היא ונלמד הימנה חזר ר"ע ודנו דין אחר מה לפסח מצרים שכן אין טעון מתן דמים ואימורין לגבי מזבח תאמר

רש"י

ושלמים גמר שם שם ממעשר שני. [י] דמזבין ממעות מעשר דכתיב במעשר שני ונתתה בכסף עד ואכלת שם (דברים יד) וכתיב בשלמים ואכלת שם (שם כז) מה שם דהתם מעשר אף שם דגבי שלמים מעשר דיכול להביא שלמים ממעשר: **ומינה מה שלמים אין גופן מעשר.** שני דשלמים בשר אף תודה דבאה ממעשר אין גופו מעשר [כ] דאותן חיטין שיכול ליקחם מהם [ל] היו של מעשר אלא שניקחו בכסף מעשר: (א) **מה שלמים** ו] **כו' דמין מעשר נינהו.** אלא יביא ממעות מעשר ויקח חלות לתודתו והני לא הוו מין מעשר: **המתפיס.** שמזמן מעות מעשר שני לקנות שלמים מהן אע"ג דסתם מעות מעשר שלמים הן ז] אע"ג דמתפיס בהו בפירוש לא קנו שלמים דלא חלה על אותן מעות קדושת שלמים אלא שיכול לקנות מהן כל דבר אחר שירצה: **דלא אלימא** ח] **שלמים למיחל אקדושת מעשר.** שלא יהא יכול ליתנו בכל אשר תאוה נפשו: **הלוקח חיה.** ממעות מעשר שני לזבחי שלמים: **ובהמה לבשר תאוה.** לאוכלה בירושלים בכל שעה שירצה כדכתיב (דברים יד) ונתתה הכסף בכל אשר תאוה נפשך (ב) דאע"ג דאין דינו ליקח ממעות מעשר שני אלא שלמים: **לא יצא העור לחולין.** דאילו בשר חיה גופה לא חזיא לשלמים אבל עור דחזיא ליקח בו בהמה לשלמים לא יצא לחולין היכא דיש בו ט] [מ] ליקח בו בהמה. סתם מעות מעשר הויא שלמים ומביא בדמיו שלמים דקיימא לן דכך הוא הדין לעשות ליקח ממעות מעשר שני בהמה לשלמים וחיה לבשר תאוה י] והעור יוצא לחולין כדאמר בפ' בכל מערכין (ערכין כז:) בבקר [נ] מלמד שלוקחים בקר אגב עורו (ג) הבשר יא] לזבחים ומבליע דמי העור בבשר ויוצא לחולין ולאו אגב גיזותיו אבל הכא דשני דלקח חיה לשלמים ובהמה לבשר תאוה לא יצא העור לחולין אלא קנו שלמים: **לאו למימרא דקנו.** העורות תורת שלמים אלמא דאלימא קדושת שלמים למיחל אקדושת מעשר: **ה"ק אינו בתורת לצאת העור לחולין.** דאין לו קדושה כלל הואיל ושלא כתורה יב] לוקחן דנעשה האי עור כלוקח ממעות מעשר שני שור לחרישה [ס] שלא לקחו סתם דלא הוי שלמים כלל לא הוא ולא עורו יג] מרבותינו ז"ל. ענין אחר אינו בתורת לצאת העור לחולין דהיינו יד] [ע] לשלמים (ד) הלוקח בהמה ממעות מעשר לשלמים הבשר נאכל בתורת שלמים והעור יוצא לחולין אבל האי לא יצא לחולין ויקח מדמי העור בהמה לשלמים אבל לא קנה [פ] שלמים דנעשה כלוקח שור לחרישה ממעות מעשר שני טו] דמוכרם הן ועורן ויאכלו כל דמיו מעשר: [צ] **אליבא דר' יהודה דאמר.** במסכת קדושין (ד' נג:) מעשר ממון הדיוט הוא ויכול לקדש בו את האשה לא פליגי דקנו שלמים דקדושת שלמים חיילא אממון הדיוט: **מ"ד לא קנו כר"מ.** דלא חלה קדושת שלמים אממון גבוה: **כיון דמעשר קרב שלמים.** בהמה שלוקח ממעות מעשר סתם קרב שלמים: [ק] **מכי תפיס ליה נמי.** לצורך שלמים תפס דקנו שלמים ואין יכול לשנותן לדבר אחר: **כשהוא פודן.** לאותן מעות מעשר שני שמחללן על פרוטות או על דינרין: **מוסיף שני חומשין.** טז] אחד חומש להקדישו שפודה דהיינו שלמים דכתיב אם המקדיש וגו' ויסף חמישיתו וגו' (ויקרא כז): **ואחד למעשר.** שני דכתיב אם גאל יגאל איש ממעשרו וגו' (שם). והא הכא (ה) דחיילא קדושת שלמים אקדושת מעשר שהרי הוסיף חומש אשלמים והיכי אמר ר' אלעזר לא קנו: **הא מני ר' יהודה היא.** דאמר ממון הדיוט הוא להכי חל עליה קדושת שלמים: **מתני' כל הבא מן הצאן ומן הבקר.** היינו תודה ושלמים הבאין חובה: **האומר הרי עלי תודה וכו'.** משנה שאינה צריכה היא דהא תנינן לה לעיל [פא.] אי לא משום סיפא דצריכה דקתני נסכים בכל מקום ואפילו היכא דאמר הרי עלי זבח ולא אמר ונסכים א"נ דאמר זבח ונסכים ואפילו לא אמר עלי אלא אמר הרי זו לא יביא אלא מן החולין: **גמ' מה פסח במצרים אינו בא אלא מן החולין.** דהכתי לא הוו מעשרות: **וכי דנין.** פסח דורות שאפשר לבא מן המעשר שהרי בדורות נוהג מעשר מפסח מצרים שאי אפשר לו לבא ממעשר שהרי באותה שעה לא היה מעשר נוהג: **ראיה גדולה היא.** הואיל ומצינו שום פסח שאינו בא אלא מן החולין: **שכן אין טעון מתן דמים למזבח.** דלא הוה מזבח אלא משקוף ומזוזות וכיון דאין ממנו למזבח לא הוי דומיא דשלמים להכי אינו בא מן המעשר:

תוספות

אינו בתורת שלמים. לצאת עור לחולין דלא חלה עליו קדושת שלמים כלל שיצא העור לחולין ויצא מקדושת מעשר דאי הואי קדושת שלמים אחיה הוה נפיק טז] והשתא לא חייל אחיה לא קדושת שלמים ולא תורת בשר תאוה דחיה לבשר תאוה נפיק עור לחולין כדמשמע הכא דקתני הלוקח חיה לזבחי שלמים ובהמה לבשר תאוה לא יצא העור לחולין הא איפכא כגון חיה לבשר תאוה ובהמה לזבחי שלמים יצא העור לחולין כדדרשינן בפרק בכל מערכין (ערכין דף כז:) בבקר מלמד שלוקחין בקר אגב עורו ואפי' יין אגב קנקן קמרבי התם ומיהו הא יש לדחות דאתא קרא למימר שהמעות מתחללין על העור ועל הקנקן ולעולם עור וקנקן קדושים כקדושת מעשר אבל הכא משמע דנפיק לחולין [א] והא דשרינן חיה לבשר תאוה טפי מבהמה נראה דנפקא לן מהא דתניא בספרי ואכלת מעשר דגנך יכול יקח בהמה למשתה בנו נאמר כאן שמחה ונאמר להלן שמחה מה להלן שלמים אף כאן שלמים אי מה להלן עולות אף כאן עולות תלמוד לומר ושמחת [ב] אכילה שיש בה שמחה והך דרשא לא שייכא בחיה אלא בבהמה הראויה לקרבן: **מוסיף** שני חומשים. כאן משמע שיש חומש כשפודה שלמים וקשיא דבפ' הזהב (בבא מציעא דף נד:) משמע דליכא חומש דאמר מה בהמה טמאה מיוחדת שתחילתה הקדש וכולה לשמים ומועלין בה ומסיק דלענין חומש קאמר וכולה לשמים למעוטי קדשים קלים וכם פירשנו: **הא** מני ר' יהודה היא. לעיל נמי גבי חיה לזבחי שלמים הוה מצי לשנויי הא מני רבי יהודה היא [ג]: **להקיש** דבר הבא מן הצאן ומן הבקר לפסח. תימה תינח זבחים עופות ומנחות ולחמי תודה מנלן ולמאן דיליף בגמ' מחטאת ניחא: **ונסכים** מכל מקום לא יביאו אלא מן החולין. דכל דבר דכולו למזבח אינו בא מן המעשר כדתניא בההיא דסיפרי שהבאתי לעיל דממעט עולות דבעינן אכילה שיש בה שמחה:

והשתא

רש"י כת"י

ושלמים. גופייהו גמרי' שם שם ממעשר דכתיב [ר] וזבחת שלמים ואכלת שם וכתיב במעשר [ש] ונתתה בכסף וגו' ואכלת שם מה להלן מעשר אף כאן מעשר: וקא דייקינן **מה שלמים אין גופן מעשר.** דהא אין מעשר שני אלא בתבואה אלא ממעות מעשר קאמר קרא דיביא שלמים: **אף תודה נמי.** לחמי תודה לא מגוף המעשר [דהיינו] מן החיטין הראשונות של מעשר: **והני חיטי הלקוחות ממעות מעשר אין גופן מעשר.** ומשום הכי קשרית לאתויי לחמי תודה מינייהו: **מין מעשר.** דשלמים בשר ומעשר פירא אף לחמי תודה שמביא לא יביאם ממין המעשר דהיינו נמי חיטים הלקוחות לשם מעשר אלא מן המעות יקנה לחמי תודה לשם (מעשר) [תודה] דמעות לאו מין מעשר הוא: **המתפיס.** דאומר מעות מעשר הללו יהיו לקנות שלמים: **לא קנו שלמים.** ואם ירצה יקח מהן חיטים או כל מה שירצה. והא דתנן מביא תודה ממעות מעשר לא שמתפיס המעות אלא שיקנה בהמה לשם של שלמים דלבהמה ודאי חלה קדושה הראויה למזבח: **הלוקח חיה.** ממעות מעשר שני בירושלים: **לזבחי שלמים [כו'] לא יצא העור לחולין.** וקס"ד האי דפריך לא יצא העור לחולין מקדושת שלמים אלא ימכרו ויביא בדמיו שלמים הלכך עור נמי קדוש. וכן אם לקח בהמה ממעות מעשר שני לבשר תאוה לאוכלה בלא הקרבה לא יצא העור לחולין מקדושת מעשר שני אלא ימכר העור ויאכלו דמיו בירושלים דאין דרך מקח בכך דפסח בהמות מעות מעשר שני הבלאות בירושלים יקרבו שלמים ולא לבשר תאוה אלא חיה לבשר תאוה ובהמה לזבחי שלמים יצא העור לחולין מקדושת מעשר שני כדאמרי' בערכין בפ' בכל מערכין [כז:] בבקר מלמד שלוקחין בקר אגב עורו: [illegible] העור לחולין: **לאו למימרא דקני שלמים.** [illegible] קדושת שלמים [illegible] אינו בתורת. לצאת העור לחולין [illegible] קדושת שלמים: **מאי טעמא.** [illegible] מוסיף חומש והפודה מעשר מוסיף חומש: **כיון דמעשר קרי שלמים.** [illegible] פלוגתא דר"מ ור"י בפ"ק [נג:] [illegible] **מתני'.** [illegible] **ה"ג** [illegible] עלי תודה הוא [illegible] **והנסכים. בכל מקום.** [illegible] **כל דבר שבחובה כו'.** לפיכך האומר הרי [illegible] להביאם מן המעשר בין מן החולין לא יביא [illegible] מן החולין [illegible] **גמ' פסח מצרים לא בא אלא מן החולין.** דעדיין לא היתה תבואת מעשר [illegible]

עין משפט נר מצוה

מא א מיי' פ"ז מהלכות מעשר שני הלכה יט:
מב ב מיי' שם הלכה יח:
מג ג מיי' שם הלכה יז [כז]:
מד ד מיי' פט"ז מהל' מעשה הקרבנות הל' טו:
מה ה מיי' שם הל' יז ופ"ג שם הל' יג:

◆

תורה אור השלם

1. וְזָבַחְתָּ פֶּסַח לַייָ אֱלֹהֶיךָ צֹאן וּבָקָר בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם: דברים טז ב

◆

רבינו גרשום

ומה שלמים באים מן מעשר דאתיא שם שם ממעשר דכתיב במעשר שני ונתתה בכסף ואכלת שם וכתיב בשלמים וזבחת שלמים ואכלת שם אף תודה נמי. ומה שלמים אין גופן מעשר דשלמים הנקחים ממעות מעשר אין גופן מעשר דמעשר[א] חייב חיטין משלמים בהמה אף תודה דבאה מחיטין הלקוחים ממעות מעשר אין גופו מעשר של אותן חיטין שניים: אימא טעמא דידי מה שלמים אין מין מעשר דשלמים בשר ומעשר חיטין אף תודה נמי לא יביא מחיטין הלקוח ממעות מעשר משום דחיטין הלקוחין סתם מן מעות מעשר מין מעשר נינהו אלא ממעות מעשר יביא ויקח חיטין לשם תודה והני לא הוו מין מעשר: המתפיס שמזמן מעות מעשר שני לצורך לקנות מהן שלמים ולאוכלן בירושלים לא קנו שלמים לא חל על אותן מעות קדושת שלמים אלא יכול לקנות מהן דבר אחר שירצה דלא אלימא קדושת שלמים למיחל אקדושת מעשר שלא יכול לשנותם לדבר אחר: הלוקח חיה. ממעות מעשר שני לזבחי שלמים אע"ג דחיה אינה ראויה לזבח ובהמה לבשר תאוה לאוכלה ולא שלמים לא יצא עורותיהן לחולין דהעור קנה סתם ויש בו תורת לוקח בהמה סתם ממעשר שני דהויא שלמים וימכר העור ויקח בדמיו שלמים: לאו למימר דקנה העור בקדושת שלמים אלמא אלימא קדושת שלמים למיחל אמעשר: הכי קאמר אינו בתורת לצאת העור לחולין דאין לו קדושה כלל דנעשה ההיא עור כלוקח שור לחרישה ממעות מעשר שלא לקחו סתם דלא הוי שלמים כלל לא הוא ולא עורו: ואית דמפרשי ומאי לא יצא העור לחולין הכי קאמר אינו בתורת לצאת העור לחולין דדין שלמים הלוקח בהמה לשלמים ממעות חולין הבהמה נאכלת בתורת שלמים והעור יצא לחולין אבל האי לא יצא לחולין וימכר ויקח מדמי העור בשר ואוכלו בתורת מעשר אבל לא קונה שלמים דנעשה כלוקח שור לחרישה ממעות מעשר שני דחייב למוכרו הוא ועורו ולאכו' כל דמיו בתורת מעשר: אליבא דר' יהודה דאמר במס' קדושין דמעשר ממון הדיוט הוא לא פליגי דקני שלמים דקדושת שלמים חלה על ממון הדיוט: כשהוא פודן לאותן מעות מוסיף ב' חומשין א' חומש להקדש היינו שלמים וא' למעשר והא הכא דקדושת שלמים חל אקדושת מעשר דהא מוסיף חומש אשלמים אלמא דקנו שלמים: הא מני ר' יהודה היא דאמר ממון הדיוט הוא משום הכי חלה קדושת שלמים עליהן: כל הבא מן הצאן ומן הבקר היינו תודה ושלמים: (שבא חובה) [דבר שבחובה]. דאמר הריני עלי תודה: מה פסח האמור במצרים לא בא אלא מן החולין דאכתי לא איחייבו במעש' עד שבאו לארץ: וכי דנין אפשר. פסח דורות שאפשר להביאו (בין) [גם] ממעשר שהרי [לדורות] נוהג מעשר: שכן אין טעון מתן דמים. דלא הוה מזבח

[א] נראה דל"ל דמעשר אינו נוהג רק בחיטין ובשאר תבואה ושלמים בהמה.

מסורת הש"ס

א) צ"ק, ב) זבחים נ., ג) מעשר שני פ"א מ"ד, ד) [קדושין כד. וש"נ], ה) צ"ל קרב. צ"ק, ו) חגיגה ז: ח. פסחים עח. ביצה יט:, ז) [בכ"י: מכלן], ח) [יבמות מו.], ט) [לעיל יט. וש"נ], י) צ"ל דזבין. צ"ק, כ) צ"ל ואותן. צ"ק, ל) צ"ל לא יהיו מעשר. צ"ק, מ) צ"ל תורת מעשר ליקח בו בהמה כמו סתם מעות מעשר דהויא שלמים וכו'. צ"ק, נ) [דברים יד], ס) צ"ל ולא. צ"ק, ע) מהרש"ק גרס שיהא כשלמים וגי' צ"ק שיהא כשלמים הבאין ממעות מעשר שהבשר נאכל וכו' והשאר יש למחוק, פ) צ"ל תורת שלמים. צ"ק, צ) צ"ל לא מבעיא אליבא וכ"ה בס"י. צ"ק, ק) צ"ל כי מתפים. צ"ק, ר) דברים כז, ש) שם יד, ת) שם, א) נ"א והא דשרינן עור חיה לבשר תאוה דיוצא לחולין טפי מבהמה לבשר תאוה נראה דנפקא כו', ב) [בספרי ראה יד כו: ואכלת ושמחת], ג) ותוס' שאנ"ץ תירצו דלעיל לא מצי לשנויי הכי דמתני' היא וסתם מתני' ר"מ היא. צ"ק,

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ומינה וכו' מעשר הס"ד ואח"כ מ"ה דמין מעשר ותיבות מה שלמים נמחק: (ב) ד"ה ובהמה וכו' נפשך דאין דינו ליקח בהמה ממעות כצ"ל ותיבות דאע"ג נמחק: (ג) ד"ה לא יצא וכו' והבשר לזבחי שלמים ומבליע: (ד) ד"ה ענין אחר וכו' לשלמים כהלוקח וכו' דהבשר נאכל וכו' כל דמיו בדין מעשר: (ה) ד"ה ואחד למעשר וכו' הכא מוכח דחיילא:

◆

מוסף רש"י

דבר שבחובה אינו בא אלא מן החולין. ולא ממעות מעשר שני, ולא מנדרים ונדבות שהוא מחויב ועומד בהן (ביצה יט:). **וכי דנין אפשר משאי אפשר.** פסח מצרים, דהאי דלא בא מן המעשר דאי אפשר הוא דאכתי מעשר לא הוה (יבמות מו.).

◆

שיטה מקובצת

א] לאפוקי חיטין. ומתני' דקתני אבל יביא ממעות מעשר שני מיירי בלחם שאינו (מן המעשר) [מין מעשר] שאין מביאין מעשר אלא מן הדגן: ב] לא קנו שלמים. פ"ה ואם יצרה כו' והא דתנן כו' [illegible] הוה קשה לקצת פירושי רש"י שכתוב בהם דמאי קפריך לעיל [illegible] אלא אתודה אבל מה שכתוב בפר' רש"י המדוייקים שהביאו התוס' שפיר לא קשה מידי. גליון: ג] הלוקח חיה לזבחי שלמים כו' [וקשה] פ"ה וקס"ד דהא דפריך כו' [וקשה] מאי ס"ד לומר כן דלא אית לן למימר דלא יצא לחולין [אלא] הוא בקדושת מעשר שני כמו לא יצא לחולין בגבי בשר תאוה [illegible] דהוי משמע ליה דהא איתא דלא קנו שלמים [הוי ליה] למימר [illegible] אמרינן יצא העור לחולין ובסמוך [illegible] למה [לא] אמרינן [illegible] חיה לבשר תאוה. גליון: ד] החולין והנסכים. בשלמים [illegible] מעשר. דשלמים בשר ומעשר חיטים הס"ד ומה"ד אף תודה נמי לא יביא חיטין הלקוחות ממעות מעשר שני משום דחיטים הלקוחות ממעות מעשר נינהו: ו] [illegible] אלימא קדושת השלמים [illegible]

א) וז"ל הספרי שם בפרשת ראה הרי הוא דן נאמר כאן שמחה ונאמר להלן שמחה מה שמחה האמורה להלן שלמים אף כאן שלמים.